

ÅRSPLAN 24/25

Tanum FUS barnehage

INNHold

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Vårt verdigrunnlag

Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

4. Barnehagens formål og innhold

Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte

5. Barns medvirkning

6. Samarbeid

Foreldresamarbeid
Samarbeid med andre instanser

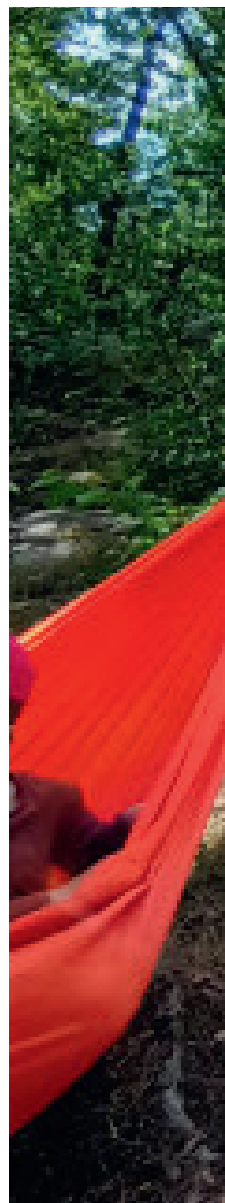
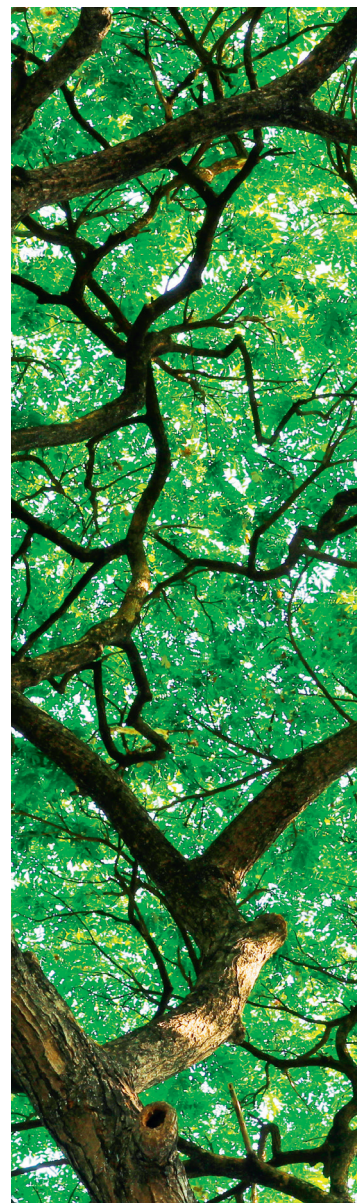
7. Overganger

Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage til skole

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte.

9. Viktige datoer

**BARNET
FØRST!**

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:

Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den staker ut en retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – nå og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

I Tanum FUS barnehage deltar de voksne i leken og undrer seg sammen med barna. De ansatte bidrar med trygghet og varme og er veiledere i leken. Hvert enkelt barn skal føle seg sett og hørt og vite at det er verdifullt. Vi lar fantasien få fritt spillerom og hjelper dem til å bygge videre når leken stopper opp. Vi har et variert utvalg av leker og udefinerbare materialer som alltid er tilgjengelig for barna. Leken blir en arena både for å bygge vennskap, for læring, og for utvikling av fantasi.

I Tanum FUS barnehage har vi ansatte som passer på at alle skal få leke med andre og oppleve vennskap. Vi jobber for at ingen barn skal føle seg utenfor. Leken er «på lissom» og ingen ting er feil. Derfor kan vi bruke leken som arena for å prøve, feile og lære sosiale regler sammen med de andre barna. I rolleleken får barnet oppleve både felleskap og øvelse i sosial kompetanse, språk og konfliktløsning.

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

- De ansatte er **GLØDENDE** i sitt arbeid med barn. De ansatte er genuint interesserte og tar barna på alvor. De skal være med å skape glede, opplevelser og hverdagsmagi.
-
- De ansatte er **SKAPENDE** i sitt arbeid med barn. De gir tid og rom for barnas interesser, utforsker sammen med barna og stimulerer og videreutvikle deres kreativitet.
-
- De ansatte er **TILSTEDEVÆRENDE** i sitt arbeid med barn. De ser hvert enkelt barns behov, viser omsorg og oppmerksomhet og deltar aktivt i samspill med barna.

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvbilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til «resten av livet» og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

FUS barn har et positivt selvbilde

Å ha et positivt selvbilde innebærer å ha god selvillit, stole på seg selv og ha tro på at man er en god nok person. Barns selvbilde blir påvirket av hvordan de møtes av andre. Vi i Tanum FUS barnehage jobber derfor mye med å møte barna på en anerkjennende måte:

- Vi hjelper barna å bli kjent med egne følelser og sette ord på hvordan det er «å være meg»
- I vanskelige situasjoner viser vi empati og anerkjennelse, og om nødvendig, hjelper barna å finne løsninger sammen
- Vi gir ros og spesifikke tilbakemeldinger som bidrar til at barna kjenner på stolthet over egen innsats og mestring
- Vi heier på barna og viser at vi har tro på at de klarer selv
- Vi viser forståelse for at alle barna er ulike og har forskjellige behov
- Vi møter barna på morgenen med smil og viser at vi er glade for å se nettopp dem

FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse

Trygghet er et nøkkelbegrep for å trives i barnehagen, og legger grunnlag for å være forskende og trives i lek. Vi i Tanum FUS jobber derfor mot et inkluderende fellesskap der alle skal kunne dele tanker, følelser og erfaringer uten å være redd. Det skal være plass og rom til å utforske i lek omgitt av trygge voksne som hjelper til dersom samspill med andre barn blir vanskelig. Vi jobber med å:

- Legge til rette for trygge og positive sosialiseringprosesser som virker forebyggende mot negativ utvikling av selvfølelsen
- Legge til rette for læringsmuligheter i ulike former for lek
- Ta del i barnas lek og følge leken når den skifter retning
- Styrke barnas evne til egenledelse som er avgjørende for sosialt samspill, deltakelse og medvirkning
- Støtte oppunder utvikling, opprettholde vennskap og forebygge mobbing

FUS barn gleder seg til “resten av livet”, og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller. Å oppleve å ha medvirkning på eget liv er også en faktor som bidrar til positiv selvfølelse. I barnehagen jobber vi med å:

- Legge til rette for at barna selv kan medvirke i egen hverdag
- Gir valgmuligheter der det er mulig
- Vise forståelse for at barn kan ha ulike ønsker og ulike behov
- Vise barna at vi setter pris på deres engasjement, innspill og ønske om å ta vare på seg selv og andre

FUS barn har det gøy i barnehagen

For at barn skal utvikle et godt selvbilde, er det også viktig å ha det gøy. Vi jobber med å:

- Legge til rette for hyggelige og morsomme stunder der det er rom for humor og egne innspill
- Legge til rette for fysisk aktivitet som gir glede både i barnehagen og på tur
- Være tilstedeværende og kreative voksne som leker og utfordrer barna gjennom hele dagen – både ute og inne
- Legge til rette for utfoldelse i kreativ lek
- Legge til rette for at barna skal lære nye ting, som gir mestringsfølelse, og er morsomt i seg selv

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Tanum FUS barnehage ligger høyt og solrikt med nydelig utsikt over Oslo og Bærum. Vi har et flott nærområde med fantastiske turmuligheter like ved Vestmarka. Barnehagen ble etablert i 2000 og har 4 avdelinger med til sammen 57 barn.

Hvert år drar vi på gårdsbesøk, skiskole og på leir, og med busstopp like ved benytter vi oss mye av Sandvikas kulturtilbud og nydelige Kalvøya.

Vi har et engasjert og lekende personale med høye ambisjoner til oss selv og hverandre. Vi verdsetter den gode relasjonen mellom barn og voksne. Hos oss kommer alltid barnet først!

I Tanum FUS barnehage får de voksne opplæring i hvordan utøve gode relasjoner med barn. Dette gjennom CLASS og Tuning in to kids.

Barns utvikling av egenledelse er avgjørende for sosialt samspill, deltakelse og medvirkning i barnehagen. Egenledelsesferdigheter er det viktigste grunnlaget for å utvikle og opprettholde vennskap.

Rollelek er en form for samhandling som stiller krav til egenledelsesaktiviteter, den stiller blant annet krav til organisering, selvregulering og oppfattelsen av seg selv i samspill med andre. Med vårt fokus på rollelek ønsker vi å gi barna de beste forutsetninger for et rikt liv, der barnet får mulighet til å utvikle seg til den beste utgaven av seg selv.

I barnehagen skal vi ta vare på gleden ved å tilegne oss ny kunnskap. Arbeid med de 7 fagområdene skal ha sitt utsprang fra barnas interesser, nysgjerrighet og skapertrang. Vi ønsker at utgangspunktet for læring skal være det som barna ønsker å vite noe om, deres nysgjerrighet og undring.

Vi serverer 2 måltider fire dager i uken. To av dagene serveres det varmmat. Barna har med matboks på turdagen som er en dag i uken.

Avdelingene heter:

Ringi som har barn fra 3-6 år

Staver som har barn fra 3-6 år

Ekehaugen som har barn fra 1-3 år

Andedammen som har barn fra 1-3 år

Tanum FUS barnehage

Adresse: Staverbråtan 5

1341 Slependen

Telefonnummer: 67 54 34 80

Mobilnummer 93 24 07 37

E-post: dl.tanum@bhg.no

Kontaktinfo til de ulike avdelingene:

Ringi:

Telefonnummer: 48 84 01 65

E-post: fanny.steine@bhg.no

Staver:

Telefonnummer: 48 84 01 66

E-post: ann.elsfjordstrand@bhg.no

Ekehaugen:

Telefonnummer: 48 84 01 64

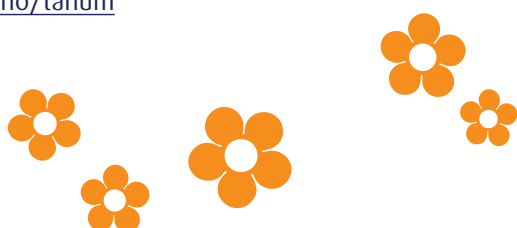
E-post: katarzyna.ptaszek@bhg.no

Andedammen:

Telefonnummer: 48 84 01 63

E-post: karianne.kilsti@bhg.no

fus.no/tanum

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom:

- Barndommen i seg selv har en egenverdi
- Den voksne er barns beste støtte til utvikling
- Betydningen av voksenrollene barna møter er avgjørende for barns liv
- Barn skal få være barn
- Leken er verdifull og har en verdi i seg selv
- Vi skal hjelpe barna til å bli den beste utgaven av seg selv
- Vi skal møte barn med empati og respekt
- Barnehagen skal være et levende miljø som tilpasser seg barnet
- Barn er unike med stor utviklingspotensialet
- Barndommen fylt av trygge omgivelser
- Våre avgjørelser berører barnet, vi skal alltid tenke på barnets beste

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8)

Våre metoder for å fremme demokrati:

- Vi gir barna rett til å påvirke
- Det skal være rom for forskjellighet, men plass til alle i fellesskapet
- Vi er opptatt av demokratiske prosesser sammen med barna, og at de skal ha medbestemmelse
- Tilstedeværende voksne som ser og hører barna og lar de få delta
- Vi skal sørge for at barnas interesser, synspunkter og initiativ blir ivaretatt
- Vi skal bidra med å forme tryggere barn med egne tanker og meninger som blir hørt

Mangfold og gjensidig respekt

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kultur møter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

- Synliggjøre og la barn få dele sin kultur
- Barns skal få vite at det finnes forskjellige måter å tenke, handle og leve på.
- Voksne som gode rollemodeller
- Se ulikheter som styrke
- Vi markerer FN dagen, Samefolkets dag, Pride, Eid og Holi m.fl.
- Vi viser at vi respekterer og anerkjenner ulike familieformer
- Tilrettelegging i forhold til barns interesser

- Regelmessig samtale i personalet og med barna om mangfold
- Barn skal oppleve at de blir møtt med respekt
- Barn får undre seg over likheter og ulikheter
- Barna skal få kjenne på det å være en del av noe som er større og annerledes enn seg selv
- Vi jobber for at barna skal føle seg verdsatt for den de er og at de skal lære av hverandre
- Vi ser på mangfold som en ressurs og ikke en barriere

Likestilling og likeverd

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Vi skal motvirke diskriminering ved å la barna bli kjent med ulike religioner, språk, livssyn, kulturer og etnisitet.
- Vi skal støtte barna i deres valg og utvikling på hvem de ønsker å bli. Dette kan være i forhold til bakgrunn, kjønn, hudfarge og barns seksualitet
- Barnehagen skal gjenspeile samfunnet
- Vi skal gi barna retten til å være lik og ulik
- I barnehagen leker barn den leken de vil og tar den rollen de vil, uavhengig av hva andre måtte mene.
- Livsmestring og helse
- Støtte barns valg og ønsker, for eksempel om en gutt ønsker å gå i kjole.
- Barn er unike individ som skal verdsettes for den de er.
- Være bevisst maktforholdet mellom voksne og barn
- Tilby mest mulig kjønnsnøytrale leker
- Gi like muligheter uavhengig av kjønn
- Bidra til å skape robuste barn slik at de er bedre i stand til å tåle livets opp og ned turer, gjennom gode relasjoner, opplevelsen av positive følelser, støtte til å regulere negative følelser og masse mestringsfølelse.
- Lære barna og stå opp for egne meninger
- Skape trygg arena der barn kan være seg selv
- Voksne som skaper et inkluderende miljø

- Barna skal føle at alle følelser er akseptert
- Bok «jeg er meg min meg»
- Vi markerer Verdensdagen for psykisk helse 10 oktober. <https://verdensdagen.no/>

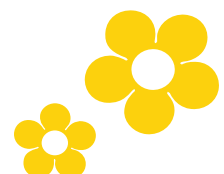
Bærekraftig utvikling

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10.)»

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Kildesortering: lære barna om kildesortering av søppel. Ta med barna på tur for å plukke søppel, for så å sortere søpla når vi kommer tilbake i barnehagen.
- Passe på at når vi er på tur, så etterlater vi stedet uten spor etter oss.
- Dyr i nærmiljøet, dyr i skogen. Lære om fugler og ekorn.
- Gårdsbesøk med potetplukking
- Gårdsbesøk med besøk hos dyr, mate dyrene
- Så og dyrke blomster og planter for å se hvordan de spirer og gror, samt spiselige planter, slik at vi kan erfare det å dyrke egen mat
- Leirskole med tur i skogen hvor barna lærer om ulike trær og dyr
- Fuglekasser og hjemmelaget fuglemat
- Ha med forstørrelsesglass og små glass på tur og utforske det vi finner
- kompost
- Naturbingo
- Arrangere gjenbruksmarked for foreldre i barnehagen
- Bruk av gjenbruksmateriale i lek og formingsaktiviteter
- Papirbruk: vær bevisst bruk av papir
- Reparere ting som er ødelagt, lære å ta vare på tingene våre

Livsmestring og helse

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Vi har stort fokus på barns fysiske og psykiske helse i vår barnehage. Vi skal bidra til at barna føler livsglede, mestring og følelse av egenverd. Opplever et barn hos oss mobbing eller krenkelser, skal vi håndtere, stoppe og følge opp dette.

Det er viktig at barna føler seg trygge nok til å kunne utforske ulike sider ved felleskapet og vennskap. Vi skal hjelpe barna i å håndtere og mestre motgang og utfordringer, og bli kjent med følelser både hos en selv og hos andre.

Vi skal tilrettelegge for at barna skal få oppleve fysisk aktivitet og motorisk utvikling, samtidig som de skal oppleve ro og hvile i løpet av barnehagehverdagen. Det er viktig at barna hos oss får bevegelsesglede, men også matglede og sunne helsevaner.

Vi som barnehageansatte har en viktig rolle når det kommer til det å oppdage og observere barnas omsorgs og livssituasjon. Vi skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vi skal ha kunnskap om hvordan dette kan forebygges og oppdages. Vi som barnehageansatte skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet, jf. Barnehageloven §22.

Mobbing og krenkelser

Endringer i barnehageloven

1.januar 2021 vedtok Stortinget endringer i barnehageloven. Endringene i barnehageloven krever at barnehagene jobber systematisk for å forebygge mobbing og krenkende oppførsel, og at de skaper et godt miljø der barna trives.

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid

Barnehagen skal ha nulltoleranse for krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Formålet med bestemmelsen er å understreke viktigheten av tydelige holdninger fra barnehagens side.

§ 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø

Dette blir ofte omtalt som aktivitetsplikten. Den gjør klart hva de ansatte i barnehagen må gjøre for at barna har et trygt og godt barnehagemiljø og sørge for at de opplever tilhørighet, mestring og trivsel. Aktivitetsplikten består av fire delplikter:

- følge med
- melde fra
- undersøke
- sette inn egne tiltak og evaluere

§ 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn

Dette innebærer at barnehagen skal melde ifra til styrer ved mistanke om, eller kjennskap til, at et barn eller en som arbeider i barnehagen utsetter eller har utsatt et eller flere barn for krenkelser.

Mobbing og krenkelser

Krenkelser er handlinger og/eller ytringer der personens verdighet og integritet blir krenket. Dette omfatter mobbing, vold, trakassering og diskriminering. Mobbing er en form for krenkelse og har ulike definisjoner.

Definisjon på mobbing:

«Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og /eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for felleskapet» (Lund, Helgeland og Kovac, 2015).

Denne definisjonen setter søkelyset på betydningen av å være en del av felleskapet. I barnehagen kan mobbing foregå i form av utestengelse fra leken, eller at barn bare får roller som ingen har lyst på. Det kan være at barn får negative kommentarer, blir dominert

i leken, undertrykket, herset med eller latterliggjort gjentatte ganger slik at det blir et mønster. Det kan også handle om fysisk mobbing som dytte, slå, sparke, rive leker fra annen, verbal mobbing som kallenavn, trussel, erting og relasjonell mobbing som utestenging, ekskludering, grimaser eller lage spesielle regler.

I rammeplanen står det at «barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette» (KD, 2017).

Vi i Tanum FUS mener at det er viktig å skille mellom konflikter og mobbing, siden konflikter barn seg imellom, er en del av sosial læring og mestring av relasjoner med andre mennesker. Både ansatte og foreldre bør være klar over forskjellene som skiller mobbing fra en vanlig konflikt, siden mobbing bør håndteres på en annen måte enn en vanlig konflikt. Vi har valgt å bruke tabellen fra Storey og Slaby 2013, for å skille mellom vanlig konflikt og mobbing

Hvordan jobber vi i Tanum FUS med forebygging av mobbing og krenkelser

Både foreldre og ansatte i Tanum FUS barnehage ønsker at barna skal ha det trygt og så godt som mulig i barnehagen. Derfor jobber vi ansatte med å skape et godt psykososialt miljø der barna opplever trygghet og tilhørighet. En viktig del av dette arbeidet er å være til stede og anerkjenne barnets opplevelser i møte med andre. Dette krever at den voksne er sensitiv og viser forståelse for hvordan barnet opplever situasjonen. For eksempel dersom et barn viser tristhet etter å ha blitt avvist fra en lek, kan det være fristende å si ting som «det går bra», «det er ikke noe å gråte for» eller «kom, skal vi finne på noe annet» for å få barnet til å slutte å være trist eller lei seg. Vi risikerer da at barnet opplever å ikke bli tatt på alvor. Måten den voksne svarer og bekrefter barnet på, er avgjørende for hvordan barnet opplever seg selv.

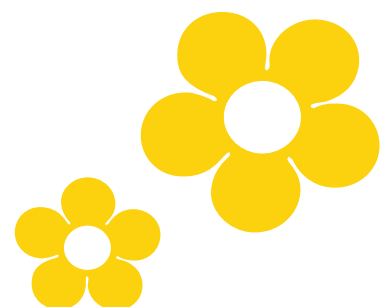
Alle voksne som omgås barn er på den måten viktige, både som rollemodeller og for å legge til rette for vennskap og tilhørighet. Vennskap er det viktigste virkemiddelet mot mobbing i barnehagen, og det er den voksnes jobb å legge til rette for et

inkluderende fellesskap der barna opplever å føle seg betydningsfulle. Et fellesskap der det er plass til å være seg selv, være enig og uenig, streve med å finne kompromisser og få lov til å se andres perspektiv. Her kan barna utvikle en forståelse for seg selv og andre og lytte og bli lyttet til.

Rutine for å avdekke

Dersom det oppstår bekymring for om et barn blir mobbet og/eller krenket i Tanum FUS barnehage, har barnehagen to gode styringsdokumenter som hjelper oss å oppdage og stoppe mobbingen på en systematisk måte. Vi har en handlingsplan som er utarbeidet av FUS, og som blir brukt internt i barnehagene våre. I tillegg finnes det en handlingsplan mot mobbing i Bærumsbarnehagene, som blir brukt av barnehagene i kommunen. Ved å ha god kjennskap til disse handlingsplanene, er vi i barnehagen godt rustet til å ta grep dersom vi oppdager at et barn blir mobbet og/eller krenket. Disse handlingsplanene sier noe om prosessen i arbeidet for å stoppe mobbingen, fra uro og bekymring til konkrete tiltak og involvering av foreldre.

[Handlingsplan om psykososialt miljø.pdf](#)

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

TETT PÅ – kvalitet i bærumsbarnehagen

«TETT PÅ- kvalitet i bærumsbarnehagen» er et helhetlig system utarbeidet for å styrke kompetanse og kvalitet i barnehagene i Bærum kommune.

Gjennom «TETT PÅ» ønsker vi å etablere et helhetlig system for å støtte barnas utvikling og læring som bygger på nyere forskning om kvalitet i barnehagen. Målet er at de ansatte skal bli enda bedre til å fremme barnas trygghet, trivsel, læring og språkutvikling i hverdagen. Samspill med varme og stimulerende voksne er barnehagekvalitet for alle barn, og vil legge et grunnlag som all utvikling og livsmestring bygger på.

I TETT PÅ skal CLASS (CLassroom Assesment Scoring System) brukes som verktøy for å måle og forbedre kvaliteten i bærumsbarnehagen. Følgende områder, og kvaliteten på disse, blir det fokusert på: emosjonell støtte, organisering av avdeling og støtte til læring og utvikling.

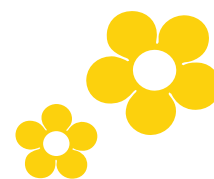
«Tett på» og «Barnet først» går hånd i hånd og bygger på et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

Positivt klima og negativt klima:

I Tanum FUS jobber vi aktivt for å sikre et positivt klima, Positivt klima beskriver varmen og relasjonen mellom barn-barn og barn-voksne. I en barnehage med positivt klima er det et varmt og tillitsfullt forhold mellom barn

og voksne, der barn er trygge på voksne og vet at de kan få støtte og trøst når det trengs. Positivt klima er en forutsetning for god omsorg i barnehagen, dette er også nedfelt i Rammeplanen.

Våre metoder for å oppnå et positivt klima:

- I Tanum FUS barnehage har vi ansatte som leker og ler vi sammen med barna, vi er fysisk nær, tilstedeværende og har øyekontakt.
- Hos oss skal alle føle seg spesielle ved at vi gir ros og positive kommentarer til barna.
- Vi er entusiastiske og engasjerte i barna og støtter positiv samhandling mellom barna, barna og voksne.
- Vi er bevisste på barnets følelser og hvordan følelsene kan være en mulighet for nærhet og læring.
- Vi kommuniserer vår aksept for barnets følelser og hjelper barnet til å bruke ord for hva han/hun føler. Når det er nødvendig, hjelper vi barnet å løse problemer, vi formidler at alle ønsker og følelser er akseptable, men at ikke alle handlinger er det.

Sensitive voksne-trygge barn: Barn er avhengig av møter med sensitive voksne som er oppmerksomme på deres behov for å selv kunne bli trygge. Sensitivitet hos de voksne beskriver hvordan personalet responderer på små tegn som viser barnas praktiske og emosjonelle behov. Ved at den voksne er til stede og kommuniserer med barnet på bakgrunn av deres signaler, vil det dannes en trygg relasjon mellom voksen og barn. Denne kan kjennetegnes ved smil, latter, ros, anerkjennelse, blikk kontakt, respekt, trøst, entusiasme og et personale som oppmuntrer barnas lek og vennskap.

Emosjonskompetanse:

Det gode samspillet mellom barnet og den voksne er med på å danne grunnlaget for barnets kognitive utvikling, da barn lærer best når de føler seg trygge. Når barna føler seg trygge på de voksne, dannes det også lettere relasjoner til andre - for barna vet at de kan komme tilbake til den voksne dersom de skulle trenge hjelp eller veiledning.

For å kunne fungere som en trygg base for barnet, er det viktig at den voksne tolker barnets signaler og speiler barnets følelser. Det er viktig at den voksne anerkjenner barnas følelser, istedenfor å avlede barna. Eksempler på dette er når barnet gråter fordi mor eller fra drar fra barnehagen, vi ser at barnet er trist og forteller barnet at vi ser at de er lei seg og at det er trist når mamma og pappa drar. Da lærer barnet å organisere følelsene sine og etter hvert å regulere seg selv, noe som er en viktig del av den emosjonelle kompetansen – også i voksen alder.

Barns perspektiv og medvirkning: Barn i barnehagealder kommuniserer både verbalt og non-verbalt, noen begynner å få språket på plass og kan gjøre seg godt forstått, mens andre enda ikke har godt utviklet verbalt språk, og bruker mye kroppsspråk. Så langt det er mulig skal barna få lov å være med på å påvirke sin egen hverdag og ha mulighet til å velge hvordan hverdagen skal se ut. Det er likevel viktig å påpeke at alle barns synspunkter og ønsker skal vektlegges i samsvar med deres alder og modenhet.

Det blir derfor vår oppgave å finne ut av hva barnas interesser er og møte dem på det så langt det er mulig. Vi voksne skal være nysgjerrige på barnas verden, og når barnet har funnet en aktivitet de ønsker å drive med er det viktig at vi er til stede, og støtter barnet i sin selvstendighet. For at barna skal være mer med å bestemme, er det viktig å

tilrettelegge for dem. Dette gjør vi ved å ha leker, puslespill og bøker o.l. tilgjengelige i barns høyde. Barna skal føle på medvirkning i alle aspekter av dagen sin, om det er en samlingsstund eller matserving. Når barn får lov å medvirke i egen hverdag får de med seg en viktig kompetanse som rustet dem videre i livet, både med tanke på samarbeid og hvordan man tar vare på seg selv.

Emosjonsveiledning og Tuning in to Kids:

Emosjonsveiledningsprogrammet Tuning in to kids (TIK) hjelper de ansatte å ha fokus på å veilede barnets følelser. Barnehageårene er en viktig periode for barnas følelsesmessige utvikling. Følelser kommuniserer nemlig behovene våre. Det er viktig å bli kjent med egne følelser og kunne sette ord på hvordan det er «å være meg». Ansatte vil bekrefte, gjenta og vise empati i situasjonen, og om nødvendig, kanskje finne en løsning sammen. Ofte finner barnet løsningen selv, det trenger bare at noen ser, eller hører på.

5 steg i emosjonsveiledning:

1. Være bevisst barnets følelser
2. Vær til stede, opprett kontakt med barnet
3. Vis din forståelse og aksept for følelsen (bruk kroppsspråk, pust, tone og evt ord). «Gå inn i følelsen»
4. Navngi følelsen.
5. Hvis nødvendig, hjelp og støtt barnet i problemløsningen (trøst, pek ut en retning, assister, sett grenser)

BARNET FØRST!

Våre metoder for å jobbe med Tuning in to kids

- Være til stede i lek og aktiviteter, være behjelpelig når barna trenger å «sortere» følelser i ulike situasjoner
- Jobbe med å forstå barnas individuelle følelser og reaksjoner
- Emosjons veilede i situasjoner der det er behov
- Hjelp barna med å ta andres perspektiv og ta vare på vennskap

ORGANISERING OG LEDELSE: Gruppedelelse og veiledning:

Det er viktig at voksne og barn vet hva som skal skje og hva som forventes. På denne måten blir det mindre avbrytelser og vandring og mer tid til lek og positive aktiviteter sammen. Faste rutiner i løpet av dagen gir forutsigbarhet for voksne og barn, enkle regler som alle kjenner til – gir trygghet og trivsel. Samtidig må vi huske på at det er forskjell på hva ulike barn mestrer og har interesse for. I Tanum FUS tilpasser vi forventninger i forhold til barnas modenhet.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger:

For at barna skal slippe å vente så mye før hver aktivitet, jobber vi med at overgangssituasjoner skal være så gode som mulig. Her bruker vi blant annet sanger, slik at barna kjenner igjen det som skal skje. Vi har aktiviteter klare på forhånd, f.eks. setter vi frem esker med tegnesaker på et bord, puslespill på

et annet bord og byggeklosser på gulvet. Barna skal få mulighet til å bestemme aktiviteter selv. Vi kan bruke bilder for å vise de forskjellige aktivitetene for barna som ikke har tydelig nok språk til å forklare sine ønsker. Vi gir korte, klare påminnelser i forkant, slik at overgangene blir lettere for barna å håndtere. Da vil det bli mindre ventetid for barna, noe som kan forebygge konflikter og frustrasjon. Vi er oppmerksomme og følger med på hva som skjer i rommet rundt oss. På denne måten kan man legge merke til situasjoner tidlig, slik at det ikke eskalerer. Vi er observante og legger merke til barnets kroppsspråk, ansiktsuttrykk og stemmeleie for å være i forkant med å rettlede eller gi påminnelser til barna. Vi forsterker og anerkjenner det barna gjør når de gjør slik som man ønsker.

Når barn er trygge, er det naturlig for de å utforske, leke og lære. Barn som leker kan vi se i alle kulturer. Leken er viktig for barns utvikling av motoriske ferdigheter, sosial kompetanse, ordforråd og språk og ikke minst for tenking, fantasi og kreativitet. Vi tilrettelegger for lek og læring både gjennom det fysiske miljøet, og ved å støtte og veilede barna. Vi plasserer leker i barnehøyde slik at barna selv kan se og ta frem leker. Vi velger ut materiell ut fra barnas alder og utviklingstrinn. Små barn vil ofte vente på at den voksne setter i gang eller viser hvordan en aktivitet gjøres før de selv prøver seg. Hos oss er vi sammen med barna til de er i gang med en ny aktivitet og føler opp underveis.

Variasjon: Vi tilbyr varierte materialer i barns høyde, og har fokus på hva barnet interesserer seg for. De ansatte involverer seg og stiller spørsmål og ønsker å fenge barnets interesse. Ved å vekke barns engasjement fremmer vi barnets utvikling. Ved å veksle mellom spontane og planlagte aktiviteter, og tilby interessante og kreative materialer, som gir barna mulighet for å erfare på egenhånd, gir vi barna mulighet for variert lek og utforskning.

LÆRINGSSTØTTE: Begrepsutvikling, forståelse og dybdeløring:

Læringsstøtte handler om de ansattes støtte til barnas læring. I hvilken grad voksne støtter opp under barnas utforskertrang og læringstrang har mye å si for et barns mulighet for læring og utvikling. Vi tenker på personalet, som en støtte til barnas egen utforskning og læring. De ansatte skal ved hjelp av tilrettelagte aktiviteter, støttmateriell og språklige samhandlinger hjelpe barna til å oppdage sammenhenger i verden og utvikle kunnskap. For oss handler dette om en helhetlig læring. Helhetlig læring er læring som skjer på grunnlag av erfaringer og opplevelser og er avhengig av det sosiale samspillet mellom barn-voksne og barn-barn.

I Tanum FUS barnehage organiseres arbeidet vårt slik at vi støtter læring i hverdagsaktiviteter i barnehagen, som samlingsstund, stellesituasjon,

påkledningssituasjon, aktiviteter/lek, tur, etc. I CLASS presenteres det følgende måter å arbeide med læringsstøtte på:

Begrepsutvikling vil si å lære nye konsepter og nye begreper. Dette gjør vi ved å sammenligne og legge merke til likheter og ulikheter. Dersom barnet ser en hund, vil det sannsynligvis kalle den for «vov-vov». Etter hvert vil barnet skille mellom ulike dyr og knytte riktig lyd til- og til og med lære fellesbetegnelsen dyr. Barnas språkforståelse/begrepsutvikling er selve grunnlaget for senere språkutvikling. Barna skal ikke bare lære seg hva ordene betyr, men også hvordan ordene brukes. I Tanum FUS gjør vi dette ved å gi barna førstehåndserfaringer med ulike materialer, sanser og smaker både inne og ute. De må høre, røre og gjøre noe, så ordene kan bli meningsfulle begreper for dem.

Dybdeløring vil si at man lærer noe så godt at man forstår sammenhenger og kan bruke det man har lært i nye situasjoner. Når barn lærer nye begreper og konsepter, gjør de det ved å sette sammen det nye med kunnskap de allerede har. På denne måten skapes sammenheng og forståelse.

Barn lærer gjennom lek og hverdagsaktiviteter. De lærer gjennom å eksperimentere, utforske, erfaringer, øve og repetere. Ved at vi voksne stiller åpne spørsmål, som «hva» og «hvorfor» spørsmål, hjelper vi barna til å reflektere og analysere i samspill med barn og voksne. Dette gjør vi gjennom alle aktiviteter i hverdagen. Under måltid stiller vi spørsmål rundt maten vi spiser, hvilken farge og form den har, , hvor mange biter epler barnet har i matboksen, hvor den kommer fra og hvordan den smaker. I lek tar vi for eksempel frem flere biler og snakker om hvilken bil som går lengst, kortest og hvor mange hjul bilen har. Når vi er ute ser vi på hva som finnes i naturen. Vi ser på trærne, hvilken farge bladene har, hvilken form bladene har osv. Når vi tar oss tid til å snakke med hvert enkelt barn og undre oss sammen med dem oppstår det gode situasjoner for læring.

Resonnering

Ved å ta utgangspunkt i barnas interesser og stille spørsmål som vekker barnas nysgjerrighet, får barna lyst til å utforske og stille nye spørsmål. Den voksne lar undringen og fordypningen ha verdi i seg selv:

Dette gjør vi ved å oppmuntre til bruk av sansene, som å lytte, tenke, utforske, undre, forstå og forsøke. Resonerer motiverer til videre læring, utvider det abstrakte språket, åpner for andres perspektiv og innbyr til barnas medvirkning.

Tilbakemeldinger:

Gode tilbakemeldinger fra personalet bidrar til å utvide barnas kunnskap og oppmuntrer til deres deltagelse i samtaler. I våre småbarnsavdelinger er det viktig for oss å være oppmerksomme på barnas ikke-verbale uttrykk, vise at vi ser og hører dem. Det er også viktig å sette ord på det barna er interessert i og opptatt av. Tilbakemeldingssirkler er en måte å gi tilbakemeldinger på, hvor vi følger opp med spørsmål og innspill frem og tilbake.

Å bygge stillas for læring

Ved å gi hint og assistanse som er tilpasset barnas nivå støtter vi barnets læring. Vi arbeider mye med at barna skal «klare selv» og ved å hjelpe barnet nok til at de klarer resten selv, vil dette føre til at barnet opplever glede og mestring. Eksempler på dette kan være når barnet skal ta på seg en jakke. Barnet får hjelp til å få på plass glidelåsen, men klarer å dra opp glidelåsen selv. Ved å gi barnet akkurat nok hjelp når barnet strever med en oppgave, slik at barnet mestrer resten selv, skapes det mestring og læring hos barnet. Ved å gi tilbakemeldinger, hjelper vi barnet med å strekke seg lenger, tenke lenger, til å fortsette med aktiviteten de er i gang med. Tilbakemeldinger fremmer læring uten at barnet føler seg presset

Språk:

Språk og kommunikasjon påvirker og påvirkes av alle sider ved barns utvikling, derfor jobber vi aktivt for et godt språkmiljø i barnehagen. Gjennom gode relasjoner, samtaler og samspill i lek skal vi gi barna mulighet til å delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjonsferdighetene.

Barn lærer språk gjennom å bruke og å høre et variert og rikt språk i meningsfulle situasjoner. En god språkutvikling er viktig for deltagelse i lek. I Tanum FUS barnehage jobber vi derfor med språkmodellering som innebærer å samtale ofte med barna, stille åpne spørsmål (ikke ja / nei svar) som gir barnet mulighet til å gi utdypende svar, repeterer, utvikle barnas respons og bruke et variert

ordforråd. I tillegg har vi alltid fokus på selvsnakk og parallellsnakk, det vil si å beskrive det en selv gjør og/eller det barnet gjør, mens det skjer. Dette bidrar til at barna hører langt flere ord og setninger i løpet av en barnehagehverdag, enn hvis personalet ikke var opptatt av det.

For å hjelpe barnet repeterer vi barnets utsagn og spiller videre på det barnet forteller.

Språkstimuleringen skjer i hverdags situasjoner som påkledning, bleieskift og mer tilrettelagte aktiviteter som samlingsstunder, sang, boklesing osv. Vi støtter opp under barnas språkbruk og oppmuntrer til kommunikasjon gjennom spørsmål og samtaler for å sikre frem-tilbake utvekslinger.

VÅRT SATSNINGSOMRÅDE I ÅR:

RISIKOLEK:

Risikolek kan være mye forskjellig, og vi skiller mellom subjektiv og objektiv risiko. Den subjektive risikoen handler om spenningen barnet føler, uavhengig om det er reell fare, den objektive risikoen oppstår når det er en faktisk mulighet for at barnet skader seg. Det er vår jobb som barnehageansatte å klare å finne balansen mellom hva som er farlig og trygt i barnehagen, og hvor vi setter strek for barnas lek og utforskning.

Ansatte i barnehage, og barnas foreldre, har en tendens til å begrense barn i deres lek og utforskning på grunn av egen frykt og kontrollbehov. Dette kan hemme barnas utvikling, og frarøve de viktig læring. Risikolek beskrives som den viltre, voldsomme og utfordrerne kroppslige leken som ofte foregår utendørs, og gjerne uten organisering av voksne (Sanseter 2010, s.22). Dette kan for eksempel være lek i store høyder, stor fart, kamp og sloss leker, eller lek hvor man ikke blir sett av voksne. Det er forsket mest på de store barna, men Rasmus Kleppe har sett på risiko leken blant de yngste barna, og funnet at risikolek for de helt yngste kan være noe så enkelt som å reise seg opp for å gå. Det handler om spenningen som skjer i kroppen, og at barna får oppleve mestring. Han legger til lek med sammenstøt, som å løpe mot en vegg eller kaste seg på en madrass, og vikarierende risikolek, som er

observasjon av de eldre barnas lek, og å kjenne på spenning av å se på de eldre barna teste grensene sine (Kleppe, 2017).

Hvorfor er risiko lek så viktig for barn?

Gjennom risikolek får barna blitt kjent med sine egne begrensninger og muligheter, deltagelse i leken kan gjøre dem sterkere, smidigere og bedre koordinerte. Barna lærer å handle raskt, og får mestring hver gang de klarer noe de har prøvd på lenge, som f.eks. å klatre opp klatrestativet. Barna utvikler en mental styrke og de får større selvtillit, som overføres til andre områder i livet. Barn som søker mot stor grad av risiko i leken vil gjennom å utfordre seg motorisk kunne oppnå et større bevegelse repertoar, utvikle sine fysiske egenskaper, og oppnå større selvtillit og selvfølelse (Ekornås et al., 2010). Risikoleken kan også være angstforbyggende, og lærer barna å sette grenser for seg selv og andre. Det er også en god måte bygge seg sosiale ferdigheter på. Dette vil ikke si at vi skal la barna gå inn i farlige situasjoner, men at vi voksne skal støtte og styrke barnas utforskning, og la barna få erfaringer hvor de opplever mestring. Vi må bygge opp barnas selvtillit, og motivere til å prøve igjen hvis det er noe de ikke mestrer.

Rollelek, eventyr og Egenledelse i lek og læring:

Egenledelse i lek og læring er et begrep som ikke er ukjent for FUS barnehagene. Egenledelse er nemlig avgjørende for at barnet skal fungere godt sammen

med andre barn og få utnyttet eget potensial og egne ferdigheter på best mulig måte. Barn med sterke egenledelsesfunksjoner er barn som mestrer utfordringer, forstår sosiale situasjoner, i rimelig grad kan regulere sine følelsesmessige uttrykk, kommuniserer godt og evner å samarbeide.

Gode egenledelsesfunksjoner gir godt grunnlag for utvikling av vennskap. I Tanum FUS støtter vi utviklingen av barnas egenledelsesfunksjoner ved å sette av god tid til lek.

Egenledelsesferdigheter utvikler seg ikke av seg selv og førskolealderen er den perioden der stimulering av egenledelsesferdigheter har aller størst effekt på hjernen. Tidlig styrking av egenledelsesferdigheter i barnehagen kan forebygge utfordrende atferd og mobbing.

Barn som mestrer utfordringer og forstår sosiale situasjoner vil være styrket i hvordan det evner å regulere sine følelsesmessige uttrykk, hvordan det kommuniserer og samarbeider med andre.

Barnet øver opp oppmerksomhet og konsentrasjon, tilegner seg kunnskap og bruker fantasien, det lærer kommunikasjon, begreper og styrker det generelle ordforrådet.

En avansert rollelek krever planlegging, arbeidshukommelse, igangsetting, selvregulering, organisering, fleksibilitet og selvmonitorering, alle egenskaper som er selve kjernen i utviklingen av egenledelsesferdigheter.

Den voksnes rolle i leken vil være å støtte barna og eventuelt komme med innspill eller spørsmål som kan føre leken videre, dersom leken av en eller annen grunn stopper opp.

Den voksne skal være inspirator og veileder, selve planleggingen og gjennomføringen av rolleleken er det barna som med støtte fra en voksen skal ta seg av.

Våre metoder for å jobbe med Egenledelse i lek og læring:

- Vi setter i gang lek og inspirerer til deltagelse
- Vi setter av god tid til lek og rollelek i løpet av barnehagehverdagen
- Vi er nær og deltar i leken slik at vi kan fange opp

det enkelte barns styrker og utfordringer.

- Bruker språket aktivt
- Deler barna i lekegrupper med faste aktiviteter for disse gruppene.
- Vi kobler nye begreper til temaer/aktiviteter som barna kjenner fra før for slik å styrke barnas begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring
- Vi gir ofte tilbakemeldinger
- Vi har spennende og varierte leker og materiell tilgjengelig for barna
- Vi utvider leken og tilfører nye elementer og gir barna inspirasjon til fortsettelse i lek
- Tett på barna i bærumsbarnehagen / <https://www.baerum.kommune.no/tjenester/barnehage/tett-pa/>

VENNSKAP OG TILHØRIGHET

Vennskap er tilhørighet og en sentral arena for å føle seg betydningsfull. Vennskap bidrar til en følelse av deltakelse og fellesskap som igjen bidrar til positiv selvfølelse. Gjennom lek og samspill kan man øve seg på å være seg selv sammen med andre. Det å føle tilhørighet til et annet menneske eller en gruppe gir barna trygghet og sosial tilknytning som igjen kan føre til vennskap. Positive relasjoner er viktig i en sosialiseringssprosess og er forebyggende mot negativ utvikling av selvfølelsen. Alle trenger ikke være med alle, men alle må ha en. Et vennskap er å være godtatt og verdsatt for den du er.

Vi som er voksne er ansvarlig for å legge til rette for og være vare på gryende vennskap, for disse kan være skjøre. Vi må gi barna tid og rom for å danne nye vennskap og positive relasjoner. Alle barn skal oppleve å være betydningsfulle for fellesskapet i positive samspill med barn og voksne.

Barn er avhengige av trygge, sensitive voksne som skaper trivsel og som tar ansvar. De voksne må være gode rollemodeller som viser gode, felles verdier som gjenspeiles gjennom et godt og inkluderende fellesskap. Det er alltid de ansattes ansvar å skape et godt og inkluderende barnehagemiljø for å gi barna forutsigbarhet og trygghet i hverdagen.

Det som tilsynelatende kan se ut som et godt vennskap og en god lek fra avstand, kan oppleves som et skjevt maktforhold i en relasjon. Derfor har vi voksne som tar ansvar!

BARNEHAGEN SKAL FREMME DANNING

Danning handler om at barna lærer å tenke selv, om å søke kunnskap og vurdere vedtatte sannheter. Gjennom dialog og samhandling tilegner barna seg nye verdier, holdninger og kunnskaper. I barnehagen er den voksnes rolle å være tilstedeværende, anerkjennende og møte barnas følelser, de skal veilede og samtidig undre seg med barna. Gjennom gode danningprosesser utvikler barna mestring og god selvfølelse. De blir også i stand til å forholde seg til omverdenen på en positiv og nysgjerrig måte.

PROGRESJONEN FOR ALLE

Hos oss skal vi bidra til at barna skal få mestringsfølelse og samtidig ha noe å strekke seg etter. Vi skal planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagen individuelt for hvert enkelt barn. Vi skal være bevisst bruk av materialer som hjelpemidler som skal være tilgjengelige for barnas utvikling.

DIGITALE VERKTØY

Digitale verktøy skal være en del av arbeidsmetodene i det pedagogiske arbeidet i barnehagen og bidra til et mer allsidig læringsmiljø for barna. Digitale verktøy er ingen erstatning for annet pedagogisk arbeid, men et supplement til annet arbeid i barnehagen.

Kjennskap til digitalt verktøy er med på å gjøre barna klare for hva som venter de i fremtiden. Digitale verktøy kan utjevne sosiale forskjeller og være med på å utvikle barnas bevissthet rundt eget personvern. Personalet skal vise god dømmekraft og godt faglig skjønn når digitale verktøy brukes sammen med barna.

Barnehagens digitale praksis skal legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer. Barnehagen bruker Mykid som media for bilder av barna.

Digitale medier handler ikke om mest mulig bruk, men om best mulig bruk. Det innebærer å kunne vurdere når det er hensiktsmessig å bruke digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet. Digitale verktøy kan stimulere til kreativ aktivitet, lek og utforskning. I barnehagen tar vi i bruk kamera, PC, nettbrett og projektor.

5. BARNES MEDVIRKNING

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Barns medvirkning handler om mer enn at barna selv får velge hva de vil leke med, og hvem de vil leke sammen med. Det handler om mer enn at barna får velge hvor vi skal gå på tur, eller om vi skal være inne eller ute på formiddagen.

For at barna skal få reell medvirkning på sin hverdag i barnehagen hver dag, må man ta utgangspunkt i at barn er født intelligente med en naturlig trang til å utforske.

Rammeplanen sier at «barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning i Tanum FUS barnehage:

- Med utgangspunkt i de arenaer som tilbys er barna selv med på å bestemme hva de ønsker å gjøre og hva de ønsker å leke med. Etter hvert som barna ønsker å bytte aktivitet, legger vi til rette for at dette skjer. På denne måten oppstår læring gjennom lek på barnets eget initiativ.
- Leker og formingsmaterieell er tilgjengelige for barna, slik at barna kan leke på eget initiativ og uttrykke seg kreativt.
- Barnas kunst er synlig og pryder veggene i barnehagen vår.
- Når vi har formingsaktiviteter får barna alltid velge mellom ulike alternativer, f.eks. med tanke på farger og materialer. Barnet bestemmer selv hvor mye arbeid det vil legge ned i det som lages. Noen barn er mer tålmodige og interesserte i forming enn andre, og vi tvinger aldri barn til å lage noe de ikke vil.
- Prosjekter på avdelingen settes i gang ved at personalet observerer og er lydhøre overfor hva barna er opptatte av. Personalet undrer seg sammen med barna, vi deltar i læringsprosessene ved å sette ord på og formulere spørsmål sammen med barna. Vi følger opp innspillene fra barna og bruker åpne og aldersadekvate spørsmål for å få tak i tanker og refleksjoner fra barna.
- Barna oppmuntres til enhver tid til å tenke selv. De skal ha mulighet og få lov til å uttrykke seg på eget initiativ, være kreative og skapende. Det barn tenker, sier og gjør i løpet av barnehagehverdagen er viktig og verdifullt, og i denne prosessen er personalet med som veiledere for å støtte opp under det enkelte barnets iboende evne, vilje og lyst til å medvirke i sin

SLIK JOBBER VI MED DE 7 FAGOMRÅDENE

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Rammeplan for barnehagen sier:

“Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna:

- Uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter
- Bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter Videreutvikle begrepsforståelse og bruke et variert ordforråd
- Leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer
- Opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale
- Utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråkuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter.

1 og 2 åringer skal få:

- Varierte bøker som er tilgjengelige for de
- Høytlesning, eventyr, sang, begreper, rim, regler og historier som en del av deres hverdag
- Besøke biblioteket, gå på teater- og konsertbesøk
- Få veiledning til å uttrykke seg, og hjelp til samhandling med andre barn gjennom ord, kroppsspråk og ansiktsuttrykk
- Gode samtaler med voksne og andre barn
- Voksne som beriker deres språk
- Språklige rollemodeller i konfliktløsninger.
- Lyttende og forståelsesfulle voksne som undrer seg sammen med dem
- Bevissthet om stemmebruk, voksne som tar seg tid og bruker rolig, lav stemme som fremmer god atmosfære og ro hos barnet
- Språkutviklende samtaler

3 og 4 åringer skal få:

- Et rikt utvalg av spill og litteratur
- Etablerer interesse for gode litteraturvaner
- Høytlesning, eventyr, deltakelse i sang, rim, regler og historier som en del av hverdagen Dramatisering av eventyr, dikt og improvisere teaterlek.
- Besøke biblioteket
- Deltakelse i samling, barna får fortelle fra opplevelser fra egen hverdag og øve på å presentere seg selv
- Få hjelp til å bruke språket i lek og relasjon med andre barn.

- Øve på å bruke språket i lek og konfliktløsning
- Gode samtaler hvor de får fortelle om egne opplevelser
- Voksne som er bevisste språksettere
- Lyttende og forståelsesfulle voksne som undrer seg sammen med barna
- Lære å argumentere for sine meninger og synspunkt og begrunne sine handlinger

5 og 6 åringer skal få:

- Rikt utvalg av spill og litteratur og mulighet til å påvirke og velge
- Høytlesning, eventyr, deltakelse i sang, rim, regler og historier besøke biblioteket
- Delta i samling med utgangspunkt i egne tanker og interesser.
- Presentere seg selv og tørre å snakke i middels stor gruppe.
- Formidle og dikte historier til hverandre
- Løse enkle konflikter gjennom forklaring og argumentasjon
- Tørre å ta selvstendige valg
- Bygge relasjoner mellom barn og voksne gjennom gode samtaler
- Synlig dokumentasjon fra prosjekter som gir mulighet til dialog
- Lære begrep og verktøy de kan bruke i skolehverdagen
- Utvikle lyst til å uttrykke sine meninger

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

Rammeplan for barnehagen sier:

“Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna:

- Opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt
- Blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen, og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold
- Videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse og koordinasjon.
- Opplever mestring av risikofyllt lek gjennom kroppslige utfordringer
- Blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser
- Setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser
- Får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid.

1 og 2 åringer skal få

- Utvikle grovmotoriske ferdigheter ved bruk av barnehagens fysiske rom ute og inne
- Korte turer i naturen
- Kjennskap til ulike vær forhold ute i barnehagen
- Motivasjon til å utfordre seg selv til klatring og balansering
- Utvikle motoriske ferdigheter ved bruk av ulike typer materialer
- Trene på å spise selv, oppleve måltidet som en hyggelig og sosial opplevelse
- Navnsette kroppsdelene
- Gode rutiner og bevissthet rundt matvaner og sunt kosthold Introduksjon av ulike matretter og nye smaker
- Sansestimulering gjennom lukter, smaker og ulike materialer
- Mulighet til å prøve å kle på seg selv.
- Lære om renslighet og håndvask

3 og 4 åringer skal få:

- Turer i skog og ulendt terreng, korte og lengre turer
- Utvikle kroppsbeherskelse og styrke, begynnende bevissthet rundt egen kropp
- Balansere, stå på ett bein, og hinke i lek ute og inne
- Utvikle god kroppsbeherskelse
- Bli glad i å være ute i alle typer vær
- Motivasjon til å utfordre seg
- Formingsaktiviteter som krever litt presisjon
- Spise selv, gjøre måltidet til en hyggelig og sosial opplevelse Kjenne og lære å si ifra når de er sultne og når de er mette
- Være med på matlaging
- Lære om kroppen og sammenheng mellom mat og helse
- Øve på å kle på seg selv
- Gode rutiner på håndvask og renslighet
- Kunnskap om hvor maten vi spiser kommer ifra
- Lære navn på kroppsdelene
- Bli kjent med egen kropp

5 og 6 åringer skal få:

- Gå lengre turer og få større fysiske utfordringer
- God kroppsbeherskelse og styrke, bevissthet rundt egen kropp og lære mer detaljert navn på kroppsdelene
- Et naturlig forhold til kropp
- Balansere, stå på ett bein
- Hinke i lek ute og inne
- Glede av å være ute alle typer vær

- Utfordre seg selv til å klatre og balansere
- Øve på blyantgrep, perle, klippe og tegne med kontrollert presisjon
- Kneppe knapper og øve seg på glidelås og bukseserikk
- Mestringsfølelse og sosiale opplevelser ved måltidet
- Delta aktivt i matlaging samt gode rutiner på håndvask og renslighet

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Rammeplan for barnehagen sier:

“Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna:

- Har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer
- Tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede
- Bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne
- Møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre
- Bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk
- Opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.
- Får oppleve barneteater og konserter

1 og 2 åringer skal få:

- Varierte formingsaktiviteter og ta i bruk forskjellige materialer
- Ta i bruk sansene ved hjelp av konkrete
- Benytte materialer som finnes i naturen
- Dramatisere kjente barnesanger ved bruk av bevegelse, stemmebruk og konkrete
- En hverdag med musikk, sang og dans, rim og regler
- Lek med rytme instrumenter
- Utforske sammen med tilstedeværende voksne

3 og 4 åringer skal få:

- Tilgang til ulike materialer og mulighet for å produsere og skape på frihånd
- Inspirasjon til fantasi og skaperglede
- Innbydende rom som inspirerer til kreativitet
- Tilgang på utkledningstøy og rom for rollelek, sang og dans. Lære hvordan man bruker ulike rytme instrumenter
- Teater og konsert opplevelser

5 og 6 åringer skal få:

- Glede ved å bruke ulike materialer og verktøy
- Interesse for estetikk og kunne uttrykke seg ved hjelp av ulike materialer
- Oppgaver med bruk for verktøy og naturmaterialer
- Repertoar av kjente sanger, rim og regler
- Kunne ta i bruk ulike rytme instrumenter
- Konsert og teater opplevelser

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Rammeplan for barnehagen sier:

“Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna:

- Opplever og utforsker naturen og naturens mangfold
- Får gode opplevelser med friluftsliv året rundt
- Opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover
- Får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen
- Får kunnskap om dyr og dyreliv
- Lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi
- Får kjennskap til menneskets livssyklus.

1 og 2 åringer skal få:

- Utforske konkrete og undre seg sammen med andre
- Stoppe opp i naturen, skape nysgjerrighet
- Utvikle respekt for natur og dyreliv ved å synliggjøre dets verdi Utvikle begynnende forståelse for dyr og menneskers livssyklus Utvikle begynnende forståelse for å ivareta naturen
- Bruke hjelpemidler f.eks. forstørrelsesglass og bøker til å forsterke naturfenomener
- Innblikk i bruk av digitale verktøy som læringsverktøy
- Utforske dyrelivet og naturen i nærområdet

3 og 4 åringer skal få:

- Utvikle kunnskap om insekter, dyr og natur gjennom turer og bøker
- Lære å ta vare på naturen og miljøet ved å være med å plukke søppel, så frø og følge med på utviklingen fra frø til plante.

- Dra på gårdsbesøk
- Lære om naturfenomener ved blant annet farge og fryse vann, lage skulpturer og se på smelting

5 og 6 åringer skal få:

- Lengre turer i all slags vær
- Bruke bøker og digitale verktøy til å finne svar på spørsmål Brannsikkerhet med bamsen Bjørnis
- Følge naturen gjennom årstider og diskutere fenomener, dyr og planter
- Kjennskap til begrepet klimaklok med bevisstgjøring om resirkulering og forurensing Erfaring med IKT gjennom bruk av nettbrett

ANTALL, ROM OG FORM

Rammeplan for barnehagen sier:

“Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna:

- Oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper
- Leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på
- Erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse Bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse
- Undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter Undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede.

1 og 2 åringer skal få:

- Lytte til sanger og regler for å få en begynnende forståelse for rytme
- Tilgang til puslespill, puttekasse, tellemateriell og bøker
- Begynnende forståelse for tall, farger, former, plasseringsbegrep og sortering
- Oppleve glede over å utforske og leke med tall og former
- Bruke og utforske naturmaterialer

3 og 4 åringer skal få:

- Høre matematiske begreper i daglige situasjoner lek med telling og regler
- Fargelegge symmetriske og asymmetriske mønster speiling av bilder
- Spill, kortspill og telle-materiell

5 og 6 åringer skal få:

- Erfare, utforske og leke med form og mønster
- Forstå og tilegne seg gode anvendbare matematiske begreper
- Kunne sortere og sammenligne ut ifra ulike typer størrelser, former og mengder
- Fargelegge med større vanskelighetsgrad, skape egne mønstre, symmetriske og asymmetriske speiling av mønstre og bilder
- Matlaging med bevisstgjøring av måling og mengde Jobbe med «Begrep-utviklingsmodellen»

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Rammeplan for barnehagen sier:

“Gjennom arbeid med etikk, religion filosofi og skal barnehagen bidra til at barna:

- Får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen
- Utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål
- Får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier
- Utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.

1 og 2 åringer skal få:

- Begynnende kjennskap for egne og andres grenser
- Hjelp av voksne til å sette ord på handlinger og følelser Oppleve anerkjennelse fra de voksne
- Omgå voksne som lytter, filosoferer og undrer seg sammen med dem
- Begynnende forståelse for at familier lever forskjellig
- Markere jul og påske, Id, Holi og andre høytider
- Undrende og åpne spørsmål og gode samtaler
- Markere helligdager og tradisjoner innenfor ulike religioner

3 og 4 åringer skal få:

- Kunnskap om ulike tradisjoner og verdien av likheter og ulikheter Utvikle respekt for ulikheter
- Utvikle respekt for dyr og planter
- Plass for undring og utvikle vitebegjær
- Reflektere over normer og regler i barnehagen og samfunnet Høre budskapet ved høytidene og markere jul, påske, Id, Holi og andre høytider

5 og 6 åringer skal få:

- Kunnskap om ulike tradisjoner og modenhet til å se verdier i likheter og ulikheter
- Toleranse for ulike bakgrunner og levesett
- Vitebegjær som har gitt dem økt kunnskap om samfunnet Forstå hvorfor vi trenger regler og normer i samfunnet
- Kjenne til etiske retningslinjer i barnehagen
- Kjenne til ulike kulturer og høytider
- Høre budskapet om høytidene, og vite hvorfor vi markerer jul og påske

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Rammeplan for barnehagen sier:

“Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna:

- Oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse
- Utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt
- Blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner
- Blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer
- Blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur får kjennskap til nasjonale minoriteter.

1 og 2 åringer skal få:

- Medvirke i egen hverdag og velge steder de har lyst å besøke
- Turer hvor vi besøker 2 åringene
- Bli kjent med å oppleve tilhørighet til barnehagen og nærområdet
- Like muligheter for gutter og jenter
- Mulighet til å gi uttrykk for egne meninger

3 og 4 åringer skal få:

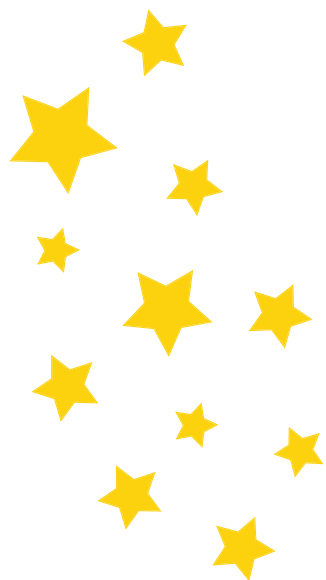
- Lengre turer i nærområdet Lære om trafiksikkerhet
- Besøke Tanum kirke
- Høre lokalhistorie og se på kart over nærområdet
- Bli hørt og få mulighet til å uttrykke seg om sin egen hverdag
- Materialer som inspirerer til lek uavhengig av kjønn
- Markering av høytider og tradisjoner til landene som er representert i barnehagen
- Få kjennskap til samisk kultur

5 og 6 åringer skal få:

- Jobbe for å bli trygge i trafikken og bli kjent med lokalmiljøet
- Besøke Tanum kirke
- Lengre turer, leirskole med overnatting, skiskole, svømmeopplæring. Teaterbesøk, tur til Kalvøya mm.
- Delta i fellesskap i ulike aktiviteter
- Oppleve at deres ideer og meninger synes i barnehagen
- Tilegne seg noe kunnskap om byer og land
- Kjennskap til samene som Norges urbefolkning

KULTURARENA, TRADISSJONER OG MERKEDAGER

- Bursdagsfeiring for barn og voksne.
- Markering av FN dagen 24. oktober
- Gudstjeneste i Tanum kirke
- Lucia
- Nissefest
- Skiskole for Spenningsgruppa på Sollihøgda
- Svømmekurs
- Karneval/fastelavn
- FUS dagen
- Holi
- Pride
- Dugnad
- 17. mai feiring
- Sommerfest
- Markering av ID og andre høytider representert fra ulike nasjonaliteter i barnehagen.
- Leirskole/overnattingstur for Spenningsgruppa
- Gårdsbesøk
- De minste besøker Emmas sansehus
- Tur til Kolsåstoppen eller Gupu med Spenningsgruppa
- Spenningsgruppa besøker brannstasjonen på Bekkestua
- Kino og teaterbesøk i Sandvika

6. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid

For å kunne skape et best mulig samarbeid er det viktig med en god dialog med barnas hjem. Foreldre skal føle seg velkommen og bli møtt med en vennlig holdning, uansett hvem de treffer på. I Tanum FUS barnehage er alle med på å bygge barnehagens kultur.

Trygghet, tillit og trivsel

Alt barnehagen gjør, skal ha barnets beste som grunnlag. Relasjonen mellom barnehage og hjem må være preget av åpenhet og likeverd. En aksepterende og anerkjennende væremåte bidrar til trygghet, tillit

og trivsel. Barnehagen skal begrunne sine vurderinger ovenfor foresatte og ta hensyn til foresattes synspunkter. Gode relasjoner mellom foresatte og ansatte gjør det enklere og tryggere å ta opp eventuelle bekymringer eller problemer.

God informasjon

Vi ønsker å ha god informasjonsflyt mellom hjem og barnehage. Vi bruker MyKid som et digitalt verktøy for å sikre god kommunikasjon mellom hjem og barnehage. Her vil alt av nødvendig informasjon legges ut. Menneskelig kontakt og gode relasjoner er og vil fortsatt være uerstattelig, selv med digitale

verktøy. I møte med foresatte forteller vi om barnas dag, og lytter til foreldres forventninger og ønsker.

Forventninger

Vi trenger at dere gir oss nødvendig informasjon, leser planer, møter opp på foreldremøter og foreldresamtaler. Vi ønsker at dere er gode rollemodeller og at det må være gjennomtenkt hva som blir sagt og uttrykkes når det er barn til stede. Foreldre bidrar til forebyggende arbeid mot mobbing ved å hilse på, snakke med andre barn, invitere med barn hjem, og legge til rette for nye vennskap. Snakk positivt om andre barn, foreldre og personalet og barnehagen. Meld fra til barnehagen dersom det oppdages erting/mobbing blant barn og gi tilbakemeldinger på barnets trivsel og opplevelser. Vi har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen. Vi forventer at dere svarer på brukerundersøkelsen. Resultatet fra brukerundersøkelsen er til stor hjelp for oss til å vurdere og utvikle vårt barnehagetilbud.

Foreldresamtaler

Foreldresamtaler i barnehagen er en fortrolig samtale mellom foreldre og barnehagepersonalet. Vi har foreldresamtaler to ganger per år. Her får dere informasjon om barnets utvikling, trivsel og eventuelle konflikter. Dersom det skulle være behov for samtaler utover de årlige foreldresamtaler vil avdelingsleder legge til rette for dette.

Foreldremøte

Vi ønsker at barna skal ha gode opplevelser og erfaringer i barnehagen. Foreldremøter er en god arena hvor foreldre og ansatte drøfter barnehagens innhold og oppgaver, slik at vi sammen kan jobbe for å støtte barnas utvikling og mestring, lek og læring. Hensikten er å gi foreldre fylldig og god informasjon

om barnehagehverdagen og styrke samarbeidet mellom foreldre og ansatte.

SU- Samarbeidsutvalg

- SU skal sikre samarbeidet med barnas hjem ved å ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg med faste møter to ganger i året og etter behov.
- Foreldrerådet består av foresatte til barnehagens barn og fremmer felles interesser og bidrar til samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen. SU består av en ansatt og en foresatt fra hver avdeling. SU er med på å godkjenne årsplanen og den pedagogiske virksomheten. SU blir forelagt og har rett til å uttale seg i saker som er av viktighet for barnehagens innhold, virksomhet og forholdet til foreldre. I tillegg skal utvalget ha det overordnede ansvaret for å planlegge, samt gjennomføre ulike sosiale arrangementer i barnehagen som blant annet dugnad.
- Foreldrerådet og SU har et ansvar sammen med barnehagen for at det skapes et godt barnehagemiljø. På foreldremøtet i nytt barnehageår velges representanter.

Samarbeid med andre instanser som ppt, barnevern og helsestasjon

- For å sikre best mulig oppvekstvillkår samarbeider Tanum FUS barnehage med instanser som barnehagekontoret, ppt, barnevernstjenesten og helsestasjonen. I Bærum har vi også et veiledningssenter vi kan kontakte for råd og gi veiledning i barnehagen.
- Når vi er bekymret for et barn tar vi kontakt med foreldre, sammen søker vi hjelp fra andre instanser for å få en helhetlig vurdering, faglig støtte og kompetanse.
- Alle profesjonsutøvere har taushetsplikt.

Samarbeid med andre instanser som ppt, barnevern og helsestasjon

- For å sikre best mulig oppvekstvillkår samarbeider Tanum FUS barnehage med instanser som barnehagekontoret, ppt, barnevernstjenesten og helsestasjonen. I Bærum har vi også et veiledningssenter vi kan kontakte for råd og gi veiledning i barnehagen.
- Når vi er bekymret for et barn tar vi kontakt med foreldre, sammen søker vi hjelp fra andre instanser for å få en helhetlig vurdering, faglig støtte og kompetanse.
- Alle profesjonsutøvere har taushetsplikt.

7. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en trygg og god tilvenning:

Tilvenningen i Tanum Fus barnehage baserer seg på tilknytningsteorien, som tilsier at barn først skal bli trygge på omsorgspersonene, og gjennom denne tryggheten utforske og komme i samspill med omgivelsene sine. Vi har fem dagers tilvenning, og i løpet av disse dagene er foreldrene sammen med barnet store deler av dagen. Alle barn som starter i barnehagen, får en tilknytningsperson som tar imot barnet og er sammen med det hele tiden. Slik knytter barnet bånd til én voksen i avdelingen, og blir gjennom denne voksne trygg på avdelingen, de andre voksne og barna. Før oppstart i barnehagen, er foreldre og barn invitert til en besøksdag, der de får hilse på de ansatte og de andre barna, og bli bedre kjent med barnehagens lokaler og avdelingen sin. I tillegg holder vi tett kontakt med foreldrene under den første tiden, og de er alltid velkommen til å spørre om ting de lurer på. Det er viktig at både barnet og foreldre føler seg trygge på de ansatte i barnehagen. Foreldres trygghet gir barna en opplevelse om at det er trygt i barnehagen.

Barnet har fått barnehageplass i Tanum FUS barnehage

Når barnet har fått barnehageplass vil foresatte motta velkomstbrev, informasjon, serviceerklæring, vedtekter og tilvenningsplan fra barnehagen. Her står all nødvendig informasjon fra barnehagen. Foresatte vil få tilbud om besøksdager, slik at barn og foresatte kan bli kjent med de ansatte som skal være sammen med barnet. Dere vil vite hvem som er barnets primærkontakt som er en fast voksen å forholde seg til som er med på å skape en trygg base for barnet den første tiden.

Oppstartsamtale

En oppstartsamtale legger grunnlaget for et godt samarbeid mellom barnehage og hjem. Målet med oppstartsamtale er å utveksle viktig informasjon og bli kjent med hverandre, slik at det blir lettere for de ansatte å forstå hva barnet trenger for å trives, leke og utvikle seg.

Den første tiden

Å levere i barnehagen de første gangene er uvant og kan oppleves vanskelig. Foresattes utrygghet kan smitte over på barnet. Den første tiden er det nyttig med en trygg primærkontakt å forholde seg til, slik at både du og barnet har et fast holdepunkt i den nye hverdagen. Vi vil gjøre alt for at ditt barn skal føle seg trygg og få den aller beste starten på barnehagelivet.

Overganger innad i barnehagen

Overgang fra små- til storavdeling er en stor begivenhet i barnets liv, og kan være emosjonelt belastende. Voksens utrygghet er halvert, og i tillegg er det større barnegrupper. Alt dette stiller større krav om selvstendighet. Vi skal legge til rette for en så god og forutsigbar overgang som mulig for barna, og også for foreldrene. Rammepåplanen fokuserer på personalet, som skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

Når barna skal over fra liten til stor avdeling, prøver vi alltid på at én kjent voksen fra småbarnsavdelingen følger med. Vi vil ta vare på vennskap og tilknytning barna seg imellom, slik at venner går i samme avdeling. Hvis det lar seg gjøre, velger vi å flytte hele barnegruppen fra liten til stor, for mest mulig å unngå emosjonelle brudd.

Allerede på småbarnsavdelingen begynner vi arbeidet med overgang til ny avdeling. Fra våren av pleier vi å ha faste dager i uken, der barna tilbringer formiddagen på storbarnsavdelingene sammen med en voksen fra sin avdeling. Barna får også stadig større ansvar for av- og påkledning, rydding etter mat, og øving på dobesøk. Vi har et eget foreldremøte for treåringer i mai/juni, der foreldrene får omvisning i den nye avdelingen, og hilser på de voksne og får informasjon om rutinene på storavdelingen. I tillegg tilbringer alle avdelingene mye tid sammen ute på vår- og sommerhalvåret, og slik øver småbarna seg på å være del av en større barnegruppe.

Overgang mellom barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

- Tanum Fus barnehage følger Bærum kommunes rutiner for overgang fra barnehage til skole. Dette innebærer

blant annet arbeid med grenseobjekter. Bruk av felles grenseobjekter øker sannsynligheten for at barna opplever helhet og sammenheng mellom barnehage og skolen. De siste årene har vi jobbet med Skinnvotten, Villkatten, Hauk og due og sangen "Stopp, ikke mobb".

- I siste barnehageåret får førskolebarna et rikt og variert tilbud av aktiviteter, som innebærer svømmekurs, skiskole, kulturtilbud og overnattingstur i juni.
- I vårhalvåret arrangeres det skolebesøk for førskolebarna og en Miniskole-dag. Det gjennomføres egne overføringssamtaler med foreldre i barnehagen. På slutten av året har vi en høytidelig avslutning for førskolebarna og familiene deres. Barna underholder og får utdelt diplom og rose.
- Helhetlig opplæringsløp Bærum kommune:
- <https://www.baerum.kommune.no/globalassets/tjenester/barnehage/kvalitet-i-barnehagene/helhetlig-opplaringslop-i-barum-februar-2020.pdf>

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager.

Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: "en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid." Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Være i kontinuerlig prosess som fører til ny praksis
- Personalmøter, avdelingsmøter, ledermøter og planleggingsdager med fokus på faglig utvikling,
- Kurs knyttet mot siste forskning
- Fagdager i FUS
- Veiledning – Pedagogisk leder har ansvar for veiledning og oppfølging av personalet på sin avdeling.
- Involvering av ansatte med kunnskapsdeling slik at jobben oppleves som meningsfull
- Vi lærer personalet å utøve gode relasjoner i det nære samspillet med barna, og å se seg selv i samspill med barna.

- Vi jobber med refleksjonsoppgaver som går på det å reflektere over egen praksis for å skape personlig utvikling hos hver enkelt ansatt.
- Gi hverandre tilbakemeldinger og bygge oppunder et trygt og godt arbeidsmiljø.
- Vi er gode rollemodeller for barna ved å være inkluderende, positive, omsorgsfulle, trygge voksne.
- Tilby arbeid med mening, opplevelse av autonomi og tillit.
- Skape et arbeidsmiljø preget av Psykologisk trygghet
- Vi utarbeider Periodeplaner
- Vi vurderer arbeidet vårt gjennom systematisk evaluering av periodeplanen.
- Vi har både midtveis- og sluttevalueringer av periodeplanene våre.

Planlegging

«Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

Vi har utviklet gode verktøy hvor planlegging er en del av evalueringsarbeidet. Når vi evaluerer ser vi hva vi har fått til, hva som fungerte bra og hva vi må gjøre annerledes. Barnas reaksjoner og innspill er også en viktig del å ha med videre.

Hver avdeling utarbeider Periodeplaner basert på våre satsingsområder, våre styringsdokumenter og siste forskning.

Periodeplanen går over 3 måneder og gir oss mulighet til å fordype oss i et tema.

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk, og sikrer god kvalitet i det pedagogiske arbeidet.

Vi benytter evaluering av årsplan/periodeplan som en metode for å planlegge videre. Periodeplanene våre beskriver hvordan vi skal jobbe, men gir også rom for at vi kan tilpasse oss barnas interesser underveis. Midtveis og etter hver endt periode reflekterer lederteamet sammen og evaluerer arbeidet vårt. For tradisjoner og høytidsmarkeringer følger vi et årshjul. Pedagogene utformer tiltaksplaner og handlingsplaner for barna som gruppe og for enkelt barn. Mål for planene baseres på observasjoner av barnas samspill med andre og alene. Sammen med nettverket vårt i FUS har vi utformet en implementeringsplan som beskriver hvordan vi jobber med Class. Her er målet å sikre en systematisk tilnærming til vårt pedagogiske arbeid, og til utvikling av ansatte i samarbeid med de andre FUS barnehagene. Implementeringsplanen fungerer som dokumentasjon for barnehagebasert kompetanseutvikling for ansatte i barnehagen jmf. Kapittel 5 i rammeplan for barnehager.

Vurdering

«Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

Observasjon og vurdering av det vi gjør i barnehagen er en forutsetning for god planlegging og utvikling av barnehagens innhold I Tanum FUS bruker vi CLASS som metode for å vurdere vårt arbeid for å sikre kvalitetsvurdering og bedre læringsmiljøet i barnehagen. Gjennom systematisk observasjon utført av sertifiserte observatører, observeres de ansattes relasjoner og samhandling med barna. Sammen med observatøren går vi gjennom resultatene og ut ifra dette setter vi oss nye tiltak og mål.

Vi bruker avdelingsmøter og planleggingsdager til å reflektere og måle prosesser og resultat. Gjennom refleksjon og evaluering sørger vi for videre utvikling i barnehagen med tanke på barnas trivsel og utviklingsmiljø. Barnets erfaringer og synspunkter inngår i refleksjonsgrunnlaget.

Refleksjon og vurdering er nødvendig for å sikre barnas trivsel og læring. Gjennom observasjoner og fortløpende vurderinger sørger vi for at vi når de målene vi har satt.

For vurdering av arbeidsmiljøet utfører vi en medarbeiderundersøkelse en gang i året for å måle de ansattes trivsel og engasjement.

Markeringer og tradisjoner blir evaluert sammen med barna, på den måten blir barnas opplevelser og ønsker tatt på alvor og videreført i barnehagens markeringer.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Dokumentasjon er et middel for å sikre en klar sammenheng mellom plan og praksis. Barns opplevelse og læring samt personalets arbeid må synliggjøres som grunnlag for refleksjon over verdigrunnlaget og oppgavene. Dokumentasjonen skal vise at det er en sammenheng mellom det vi kommuniserer, som for eksempel barnehagens mål og verdier, og det vi faktisk gjør.

Våre metoder for dokumentasjon:

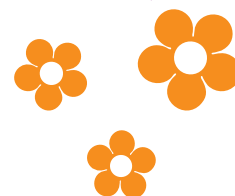
Vi dokumenterer arbeidet vårt gjennom systematisk evaluering og refleksjon over arbeidet vårt.

Barnehagen vurderer jevnlig det pedagogiske arbeidet som bygger på refleksjoner fra hele personalgruppen. Dette gjøres på Personalmøter, Ledermøter og Avdelingsmøter.

Vi legger ut «dagen i dag» og bilder på MyKid, slik at foreldre kan se det vi gjør. Vi henger opp og synliggjør barnas produkter.

I foreldresamtaler og ved henting og levering formidler vi muntlig hvordan barnehagehverdagen er. All dokumentasjon skal gi foreldrene, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barna opplever, lærer og gjør i barnehagen.

Vi bruker evaluering av periodeplaner til å dokumentere hva vi fikk gjennomført, og til å bestemme hva vi bør endre på og arbeide videre med i neste periode.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Kort oppsummert om våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

- Vi hilser og møter barna når de kommer på morgenen, sier barnets navn og spør hvordan barnet har det. Snakker om hverdagen utenfor barnehagen. Se an de enkelte barna og lære dem og kjenne, blant annet på hvordan de vil bli møtt.
- Være gode rollemodeller, inkludere alle slik at det smitter over på barna.
- Oppfordre barna til å sette pris på hverandre.
- Arrangere felles regelleker. Tilby samme aktivitet flere ganger i løpet av en uke slik at alle får sjansen til å være med. Individuelle beskjeder til de som har behov; støtte og veiledning.
- Tilrettelegger aktiviteter. Støtter de barna som ikke har lyst til å være med på aktivitet, lar de observere og lar de komme til aktiviteten når de selv er klare for det.
- Sørge for at aktiviteter som er vanskelig å gjennomføre likevel kan gjennomføres ved å fordele ressurser.
- Snakker om at vi alle er forskjellige; lese bøker som viser og fremmer mangfold ved blant annet å markere Pride, og ha fokus på at vi har forskjellige familieformer. Snakker om religion og tradisjoner og skikker i ulike religioner. Markerer Holi og Id.
- Ved behov kartlegge med «TRAS» og «Alle med». Kontakter tverrfaglige samarbeidspartnere, for å få støtte og veiledning i barns utvikling.
- Aldersgrupper. Ekstra skoleforberedende aktiviteter for spenningsgruppen. Hvilestund for de minste på storavdeling. Tilvenning ved overgangen fra små til stor. Lang tilvenning for å skape trygghet for de nye barna.
- Faste samlinger knyttet til årshjulet, for å markere blant annet FN-dagen, Lucia, jul, karneval, påske, 17.mai, sommerfest.
- Har bøkene tilgjengelig i barnas høyde. Har høytlesning for barna blant annet i samlinger og ved måltider.
- Går på tur i ulike terreng. Ulike formingsaktiviteter knyttet til årshjul, til tema årstider. Sørge for voksenstøtte og veiledning slik at alle barna har mulighet til å oppleve mestring i de ulike situasjonene.
- Stiller åpne spørsmål.
- Voksne som deltar og engasjerer seg i barnas lek.

9. VIKTIGE DATOER

Barnehagen holder stengt 5 planleggingsdager i året.
Planleggingsdager 2024/2025

- **15 og 16. august 2024.**
- **2. og 3. januar 2025.**
- **9. mai 2025.**

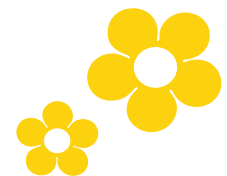
Barnehagen har sommerstengt i ukene 28, 29 og 30.

Alle barn skal ha 4 uker ferie i løpet av året. Foreldrene skal så snart som mulig i april gi melding om når barna skal ha sommerferie, ferien skal registreres i Mykid senest innen 15. april.

Onsdag før skjærtorsdag er barnehagen åpen til kl. 12.00.

Julaften og nyttårsaften holdes stengt. Åpningstider i romjulen er fra kl. 08.15-15.45, men ved færre enn 12 barn/ enheter påmeldte holdes barnehagen stengt.

[Se for øvrig «Vedtakter for Tanum FUS barnehage»:](#)

NOTATER:

Kunnskapsdepartementet. (2017).
Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.
Hentet fra <https://www.udir.no>

Kontaktinfo:

Daglig leder: Turid Anette Fonn

Tlf: 93 24 07 37

E-post: dl.tanum@bhg.no

Besøksadresse:

Staverbråtan 5

1341 Slependsen

Tlf: 67 54 34 80

<http://fus.no/tanum>